

Andelko Domazet
VAZMENE MEDITACIJE

DRUGA VAZMENA NEDJELJA
(Iv 20, 19-31)

DODIR S BOGOM

Postoje riječi kojima je potrebno mnogo vremena dok ne dozore u svijesti pojedinca i zajednice. Nerijetko nas priječi strah u razumijevanju i prihvaćanju takvih riječi. Bojimo se, naime, kuda bi nas te riječi mogle odvesti. Jedna od takvih riječi jest često citirana misao Karla Rahnera: "Kršćanin budućnosti biti će mistik ili ga uopće neće biti". Ako se pod mistikom razumijeva pravo iskustvo Boga koje proizlazi iz središta egzistencije, tada biva jasno da je ta tvrdnja ispravna i ima svoju važnost za duhovnost u budućnosti. Ta rečenica svjedoči o našoj potrebi da u vjeri doživimo iskustvenu prisnost s Bogom. Živimo u vremenu kada nije dovoljno znati samo lijepo govoriti o Bogu. Ljudi traže više. Oni žele 'nešto doživjeti', naučiti moliti, sabrati se, meditirati. Puka vjera u Boga više ih ne zadovoljava. Htjeli bi imati iskustvo u vjeri, stupiti u osobni odnos s Bogom, doživjeti ljubav i blizinu Božju. U tom smislu očekuju pomoć od duhovnih osoba.

Ovu iskonsku čežnju za dodirom Boga moguće je prepoznati u reakciji apostola Tome. Kad su mu učenici ispriповjedili svoj susret s Uskrslim, on im nije povjerovao: 'Ako ne vidim na njegovim rukama biljeg čavala i ne stavim svoj prst u

mjesto čavala, ako ne stavim svoju ruku u njegov bok, neću vjerovati' (20,25). U Tomi možemo prepoznati našu čežnju da Isusa vidimo i dotaknemo. Htjeli bismo ne samo vjerovati, već i osjetiti. Isus ne odbija Tominu molbu. On ga poziva: «Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u moj bok» (20, 27). Dopušta da ga dotakne. Nakon što je opipao, Toma izriče prekrasnu osobnu vjeroispovijest: «Gospodin moj i Bog moj!» To nije neka apstraktna formula. Ona je plod osobnog susreta s Uskrslim.

100 Slično svjedočanstvo nalazimo i kod apostola Ivana: «Što bijaše od početka, što smo čuli, što smo svojim očima vidjeli i što su ruke *opipale* o Riječi života... to navješćujemo vama...» (1 Iv 1, 1). Apostoli, dakle, prenose iskustvo utjelovljenog Boga koje su stekli gledanjem, slušanjem i dodirom.

Kršćanstvo već dvije tisuće godina živi zahvaljujući dubokom uvjerenju u Kristovu prisutnost. Dodir s Kristom danas je moguć ponajprije preko meditiranja evanđeoskih tekstova. Bitak-Bog objavljuje se u Riječi. «U Njoj bijaše život...» (Iv 1, 4). U evanđeljima oslušujemo jeku Kristova glasa. Umijeće je, međutim, u tome da se evanđelje ne čita samo kao izvor informacija, već da se 'osluškuje' tekst kao da je to glas koji nam se osobno obraća. Za to je potrebno razvijanje duhovne tankočutnosti. To znači: naučiti razabrati u evanđelju neposredni i konkretni Božji zov. Na taj način, današnji se čitatelj nalazi u onoj istoj situaciji u kojoj su se nalazili prvi učenici. «Polako ćete otkriti one odlomke i rečenice preko kojih Gospodin na poseban način želi komunicirati s vama. I često će vam u časovima tjeskobe i nevolje, ili radosti, ili pak samoće, Gospodin u vašem srcu ponovno kazati te riječi... A vaše će srce gorjeti, kao što je gorjelo srce dvojice učenika na putu u Emaus, kad su slušali Gospodina koji im je tumačio riječ Pisma» (A. de Mello).

Dodir s Bogom je zatim moguć po sakramentima. Leon Veliki je zgodno rekao kako je Isus ostao u sakramentima. Sakramenti koji su tvarni na neki način nadomještaju, posreduju Isusovu tvarnost, tj. tjelesnost, te na taj način omogućuju učeniku da stupi u dodir s Isusom. Pri tom ne bi se smjelo zaboraviti da je prvi i najveći sakrament *čovjek*. Božjim utjelovljenjem čovjek je 'hram Božji', prvo i najuzvišenije mjesto Božje nazočnosti na zemlji, prije svetih mjesta, biblijskog teksta i samoga svetohraništa. To je Bog koji je uvijek tu, u siromašnima i najmanjima. Isus je

ostao u onima koji su gladni, žedni, bolesni, utamničeni, putnici (usp. Mt 25). Kroz dodir s njima stupa se u dodir s Isusom, utjelovljenim Bogom.

Sveti Ivan napisa: 'Tko ne ljubi svoga brata kojega vidi, Boga kojega ne vidi ne može ljubiti' (1 Iv 4, 20). Naš je problem, međutim, što mi jedni druge *ne vidimo* kao braću i sestre i zato ih nismo ni sposobni kao takve i ljubiti. U tom smislu veoma je poučna jedna priča. Učitelj je upitao učenike znaju li kada prestaje noć i započinje novi dan. Jedan od učenika upita: 'Započinje li dan u trenutku kada mogu razlikovati stablo šljive od stabla breskve?' Učitelj zanijeka. Drugi će jedan učenik: 'Je li dan započinje kada se može razlikovati magarca od psa?' Učitelj opet odgovori negativno. Tada učenici zamoliše učitelja da im on odgovori kada točno prestaje noć i kada započinje dan. Na to im Učitelj reče: 'Noć prestaje kada gledaš u ljudsko lice, a novi dan sviće kada u tom licu prepoznaš svoga brata.'

Isusove riječi: «Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju!» ne bi se smjelo shvatiti kao opravdanje da se ne traži vjersko iskustvo. Iako vjerujemo na temelju svjedočanstva prvih učenika, pozvani smo ostvariti 'duhovni dodir' sa zbiljom u koju vjerujemo. Krist nije otišao. Ostavio je svoje učenje i brine se za duše koje to učenje prakticiraju. Krist je ovdje i sada; možemo ga vidjeti ako upravimo svoj pogled prema unutra, otvorimo svoje duhovno oko. Moramo ga prihvatiti na duhovan način. Zato je svaki kršćanin mistik kada prepoznaje Kristovo tajno boravište u evanđeoskim tekstovima, u sakramentima, u bližnjima, te u događajima vlastitog života.

TREĆA VAZMENA NEDJELJA (Lk 24, 13-35)

HOD S USKRSLIM

Evandeoski opis ukazanja učenicima na putu u Emaus više je od nekog povijesnog izviješća. To je pripovijest u kojoj se u dojmljivim slikama i prizorima sabire i zrcali nadvremensko značenje Isusova uskrsnuća. Središte Emaus-priče jest događaj *iscjeljenja* dvojice učenika u susretu s Kristom. Emaus-priča je simbolično-narativni način govora koji dodiruje najdublje slojeve

ljudske osobnosti, samo njezino središte, tamo gdje prebivaju najdublja ljudska pitanja, strahovi i nade. Kako u kriznim vremenima pronaći put spasa? Kako u tamnim satima života iskusiti Krista kao svjetlo i iscjeljenje?

U evanđelju čitamo: «...dvojica su njih tog istog dana putovala» (r.13) Njihov odlazak ima svoje razloge. Ne postoji više ništa zbog čega bi ostali u Jeruzalemu. Sve ono što je u njihovom životu vrijedilo, na čemu su gradili, propalo je. Isus, njihov brat, s kojim su zajedno živjeli, komu su poklonili svoje povjerenje, sada je mrtav. Osjećaji kao što su tuga, bol, strah, ljutnja, razočaranje, preplavili su njihovu nutrinu. U međusobnom razgovoru uvijek se iznovice sudaraju sa zidom nerazumijevanja, ne nalazeći vrata koja bi ih povela u širinu života. Ali barem se mogu izjadati jedan drugome. Međutim ne postoji neki stvarni pozitivni pomak u tom zajedničkom jadikovanju. Ipak je to tek monolog u dvoje.

U tom trenutku «približi im se Isus i pođe s njima» (r.15). Na istom putu, ali kao stranci. Neprepoznati Isus središte je evanđeoske poruke. Kada smo na izmaku snaga, kada ne prepoznamo nikakav smisao, kada su životni temelji uzdrmani, Bog dolazi. I tada nam je zapravo najbliži. Bog bijaše tu, pa i onda kada smo to tek naknadno spoznali. Veliki poznavatelj ljudske psihe C.G. Jung na ulazna vrata kuće stavio je sljedeći natpis: «vocatus atque non vocatus, deus aderit» (zvan i nezvan, Bog je uvijek prisutan).

Ali kako susresti Boga u takvim tamnim trenucima? Evanđelje kaže: «Prepoznati ga bijaše uskraćeno njihovim očima...» (r.16). Suputnik s kojim zajedno koračaju ne šuti. «On ih upita...» (r. 17) On ulazi u njihovu životnu priču, pita ih, ali ne tek iz pristojnosti. Njegova pitanja dodiruju bolnu točku u njima: «Što to putem pretresate među sobom?» On ne traži neku površnu informaciju. On postavlja životna pitanja. A na takva pitanja nije moguće odgovoriti s nekoliko na brzinu sročениh rečenica. Kao da im kaže: 'Odvažite se osjetiti vlastitu bol, pogledati u lice svojim razočaranjima i očajanju! Ne pokušavajte pobjeći iz te situacije, suočite se, izložite se...'. «Oni se snuždeni zaustave...» (r.17). I ovdje se otkriva duboka mudrost evanđeoske priče. Naime, potrebno je raditi na *tuzi*, izdržati je, a ne je odmah potisnuti, napraviti prekid, pobjeći. Hrabro se suočiti se s vlastitim stanjem. U tome leži odlučujuća razlika između žalosti i depresije. Depresija je odbijanje da se suočimo s vlastitom tugom i rastancima u životu.

I što je izišlo vani? Prošlost, sjećanja, i prije svega: 'Mi smo se *nadali* da je on onaj koji će otkupiti Izrael...' (r. 21). Nema nikakvog uljepšavanja, propale su nade koje su polagali u tog čovjeka. Ovo zastajkivanje na putu zapravo je osvješćivanje vlastitog ljudskog određenja i pitanje utemeljenja naše nade. Ljudska nada vara, ako je usmjerena samo na zemaljsko i smrtno (prolazno). Nije moguće naći *pravu nadu* ako ljudsko postojanje vidimo kao vječito odlaženja na naše grobove. Veliki petak i Uskrsno jutro nikada se ne smiju odijeliti. Zato anđeo uplakanim ženama na Isusovom grobu poručuje: 'Ne tražite živoga među mrtvima' (Lk 24, 5). 'Idite u Galileju...', to će reći, u zemlju živih, tamo gdje odzvanjaju besmrtni riječi Isusovih blaženstava: 'Blago onima koji tuguju, oni će se utješiti...»

I tako dolazimo do *prastarog* pitanja: Čemu patnja? Isus ne daje neki brzopleti i lagani odgovor, jer to pitanje ulazi tako duboko u misterij Boga i čovjeka da ga nije moguće riješiti s nekoliko teoloških konstrukcija. Ali tu se ipak kaže nešto nečuveno: Bog i čovjek susreću se u patnji. Isusova kateheza (pouka) započinje nečuvenom izjavom: «Nije li trebalo da Krist sve to pretrpi...?» (r.26) Bog se u Isusu na jedan nenadmašan i radikalni način približio ljudima da nije ni sebe poštedio patnje. Ta naklonost Božja prema nama ide tako daleko da je postao naš brat u patnji i umiranju. Poistovjetio se s našom sudbinom.

Kasnije će se prisjetiti kako im je srce u grudima gorjelo dok im je tumačio smisao Pisma i onoga što je napisano o Mesiji. Osjetili su se zahvaćeni mesijanskom snagom koja oslobađa iz patnje i bezizlaznosti. U tom trenutku Božje iscjeljujuće djelovanje koje je opisano u Bibliji, nije tek prošlost, nego može postati naše iskustvo u sadašnjosti. Bog je tamo gdje ga se ne očekuje. Tako se Bog Mojsiju pokazuje u situaciji ljudske nemoći. U iskustvu vlastitih granica i vlastite nemoći moguće je imati iskustvo blizine Božje. Kad dotaknemo dno, kad se sruši ono što smo možda godinama gradili, tada možda po prvi put shvaćamo tko je Bog i što je milost, što je iskreno poniranje u dubinu vlastite bijede, što je prava molitva koja izlazi iz dubine naše nevolje. Da, upravo tamo gdje se osjećamo kako smo pri kraju naših snaga, moguće je novo otvaranje Bogu i novi odnos s Bogom. Životni neuspjesi i razočaranja postaju tako mjesta osobnog sazrijevanja, učenja, obraćenja.

'Oni ga nagovoriše da ostane s njima...'. Nisu više pasivni. Priča tako doziva u sjećanje Isusovu praksu zajedničkih objeda. Ta praksa nastavila se i nakon uskrsnuća. Time što se učenici

sabiru na *zajedničku* gozbu, postaje sasvim očito: Bog je među njima. Otvaraju im se oči, prepoznaju ga. Tako liturgijsko-mistično iskustvo dovodi do vrhunca proces iscjeljenja od sljepoće i žalosti. Time što izreče blagoslov i razlomi kruh te im davaše, stupili su u gotovo tjelesno zajedništvo s Njim. Euharistijsko slavlje postaje 'slavlje blizine Božje'. U ovom slavlju postaje vidljivo tko je Bog za ljude.

104 'U isti se čas digoše i vratiše u Jeruzalem' (r. 33) Emaus nije zadnja postaja. Pozvani su na novo putovanje. Kao što nekoć anđeo reče Iliji: 'Ustaj i jedi, pred tobom je dalek put' (1 Kr 19,5). Ono što se nije očekivalo, postalo je zbilja: nešto se dogodilo što ne mogu zadržati samo za sebe. Krenuše odmah na put, žurno, ali njihov odlazak nije više bijeg. Naprotiv, radost ih ispunja i nose tu radost svojoj braći u Jeruzalem. Ovdje dolazi do izražaja zajedničarski vid kršćanske vjere. To je u priči neposredno istaknuto: riječ je *dvojici* učenika, Isus im se *pridružuje, zajedno* su blagovali. Na tu činjenicu upućuju Isusove riječi: «Gdje su dvojica ili trojica sabrani u moje ime, ja sam među njima.» (Mt 18, 20) Jedni drugima *pripovijedaju* što su na putu doživjeli i kako ga prepoznaje u lomljenju kruha. Svatko je pozvan ispričovjediti svoju povijest s Bogom, pa i onda kada ta životna priča poznaje stranputice.

ČETVRTA VAZMENA NEDJELJA (Iv 10, 1-10)

DOBRI PASTIRI

U stara vremena govor o dobrom pastiru simbolizirao je vođu naroda, najčešće vladara koji je u ruci držao štap i predvodio čitavu zajednicu. On bijaše suvereni gospodar, glava naroda. Podložnici su nalazili svoju sreću ili nesreću u poslušnosti vladaru. I tako je stoljećima i tisućljećima vrijedilo. I tada se dogodio nečuveni obrat, preokret. Jedan mali narod, bivši nomadi, nakon stoljeća potlačenosti i ropstva, usred noći izlaze iz egipatskog ropstva na slobodu. S jednim veličanstvenim i snažnim povikom pjeva Izrael o tom iskustvu: "Gospodin je Pastir moj: ni u čem ja ne oskudijevam; na poljanama zelenim on mi daje odmora. Pa da mi je i dolinom smrti proći, zla se ne bojim, jer si ti sa mnom!" (Ps 23) Slika Boga kao dobrog pastira

ima odlučujuće značenje jer ona dokumentira zadaću Boga da se brine ne samo za ljude, već i za sva bića.

Današnji odlomak iz Evanđelja po Ivanu pokušava opisati takvo jedno iskustvo što su ga ljudi doživjeli u susretu s Isusom iz Nazareta. Jer, Isus je htio da se ljudi pred Bogom osjećaju kao pred svojim Ocem, koji je dobri Pastir, Suputnik na njihovim životnim putima. Zato današnje evanđelje odiše posebnom nježnošću: tu je Isus nazvan dobrim Pastirom. Nije nazvan knezom, kraljem, veličanstvom, eminencijom, vrhovnikom, poglavarom, ništa od svega toga. Nazvan je Pastirom: nešto tako nježno, nenasilno.

Evanđeoski tekst opisuje ono što svaki pastir čini. Nažalost, danas slika pastira ne govori mnogo mladim ljudima koji žive u modernim gradovima. Dobri Pastir poznaje svoje ovce. Zove ih imenom. Isus želi svakoga pojedinca osloviti imenom. Da svaki pojedinac osjeti kako mu je stalo do njega i da ga ne želi poput ovozemaljskih vlastodržaca pretvoriti u puko sredstvo, igračku u postizavanju vlastitih ciljeva. Pastir ide naprijed, a ovce ga slijede. On je prijatelj a ne samo čuvar. Ne trebamo se na ulazu u ovčinjak osjećati kao na graničnom prijelazu kada nas carinski službenici strogo kontroliraju.

Isus kaže kako ovce poznaju njegov glas. Time želi reći kako svi mi u dubinama našega bića možemo osjetiti kada smijemo otvoriti širom vrata našega srca. I to bez prisile, spontano, slično cvjetnim laticama obasjanim jutarnjim sunčevim zrakama. Jer Bog uvijek ulazi na vrata ljudskog srca pažljivo kucajući da mu se otvori. «Evo, na vratima stojim i kucam; poslušaj li tko glas moj i otvori mi vrata, unići ću k njemu...» (Otk 3, 20). Tko pod okriljem tame ili surove sile želi prodrijeti unutra, silnik je, razbojnik, kradljivac. Razbojnik i kradljivac su slike za ljude koji nastupaju u ime Boga, ali ne ophode s ljudima na dobar i ispravan način. Oni zloupotrebljavaju svoje poslanje. U Svetom pismu stoga se na mnogim mjestima oštro opominju pastiri naroda. I povijest Crkve svjedoči o zloporabama crkvenih pastira. Ako svećenik sve radi zbog novca, tada je najamnik! Nije više glas koji ponavlja ono što mu je Učitelj rekao. To su 'tuđi bogovi' koji vrše nasilje nad slobodom koju je Bog darovao ljudima.

Ako pogledamo život Kristov, vidjet ćemo s kolikim je strpljenjem prilazio svemu. S kolikom li je ljubaznošću čekao da ga netko razumije. Čak i ljudima koji su živjeli upravo na suprotan način nego što je On propovijedao, On je prilazio s razumijevanjem: uz pomoć Njegove velike ljubavi, On ih je mogao

dotaknuti, podučavati, mijenjati. Upravo takva ljubav, takvi susreti s ljudima, jesu ono što Isus razumije pod pastirskom, dušobrižničkom, svećeničkom zadaćom. Druge možemo voditi samo ako smo poput dobrog Pastira: kruh, voda, svjetlo, glas, odmor, lijek. Ako probudimo, osvijestimo, pomognemo da izađe na svjetlo, ono što je u čovjekovoj unutrašnjosti duboko zakopano kao slutnja, kao čežnja za životom u punini. Takav pastir nikada ne dolazi 'iz daleka', nije tuđinac, a njegov glas dodiruje one najdublje titraje ljudskog bića. Drugačije nije moguće naći put do čovjekova srca i duše. Doduše, može se ljude vježbati strogoćom, biti autoritativan, gurati ih amo-tamo, voditi po suhim pašnjacima, ali takve je pastire Isus nazvao 'slijepim vođama'. Stoga je dobri Pastir trajno mjerilo kako se ophodimo jedni prema drugima i u Crkvi. Pastirski štap možemo koristiti na ovosvjetski način, poput egipatskih faraona i rimskih careva, ili kako je to Krist činio.

Današnje evanđelje jasan je poziv, također, da svatko na svom području bude 'dobri pastir': kao roditelji, odgojitelji, prijatelji, liječnici, političari, direktori. To su uloge koje treba živjeti. Zato je potrebno imati *autentičan* identitet. Naime, možemo zadobiti poštovanje i ljubav ljudi samo ako u djelo provodimo ono o čemu govorimo. A najčešće upravo nedostaje životna *dosljednost*, istinitost, iskrenost. To je razlog zašto su današnji 'autoriteti' u krizi. Na ovaj raskorak između *imati* autoritet i *biti* autoritet upozorio je E. Fromm. Kako bi bili istinski odgojitelji, dobri pastiri, autoriteti i uzori mladim naraštajima, treba se držati gesla: 'Najprije budi, potom čini, a zatim govori!'

PETA VAZMENA NEDJELJA
(Iv 14, 1-12)

KONKRETNA OSOBA KAO PUT

Isusove riječi upućene učenicima na rastanku mogu današnje kršćane ojačati u vjeri. Dok govori o svom odlasku Ocu, poziva nas da svoj život promatramo iz motrišta vječnosti ('sub speciae aeternitatis'), da se izdignemo duhom i vidimo naš život panoramski, otvoren budućnosti. Kako bismo ostali neuzdrmani u protivštinama života, Isus naš potiče na vjeru:

‘Neka se ne uznemiruje srce vaše! Vjerujte u Boga i u mene vjerujte!’ Dakle, za Isusa je čovjek biće koje se može pouzdati. Vjera je stoga čvrsto pouzdanje u Boga. Zato im kaže: ‘Ne budite tjeskobno zabrinuti... Neka se ne uznemiruje srce vaše...’.

Zatim ih uvjerava: ‘U domu Oca mojega ima mnogo stanova...’. Tim riječima Isus odgovara na iskonsku ljudsku potrebu za domom, za sigurnošću, za zaštitom. Isus nam pripravlja mjesto kod Oca. To je vječno stanovanje kod Oca u koje možemo već sada ući i stanovati. A u trenutku osobne smrti izići će nam u susret da nas povede zauvijek k sebi. I tada će se potvrditi da je ljubav jača od smrti i da nas ništa ne može rastaviti od zajedništva s Bogom po Kristu.

Na pitanje apostola Tome - kako možemo put znati? – Isus odgovara: ‘Ja sam Put’. Taj izraz ‘ja sam’ (ego eimi) tipičan je za Evanđelje po Ivanu. Isus taj izraz povezuje uz slikovite riječi kao što su: ja sam dobri pastir, ja sam vrata, ja sam kruh života, itd. Te slike opisuju ono što Isus znači za kršćane danas.

Po svojoj biti kršćansko naviještanje i kršćansko djelovanje ostaje vezano za osobu Isusa iz Nazareta. Platonizam kao učenje moguće je odvojiti od Platona, marksizam kao sustav od Marxa. Kod Isusa iz Nazareta učenje tvori jedinstvo s njegovim životom i smrću. Umjesto apstraktnog principa imamo konkretnu osobu (R. Guardini). *Nasljedovanje* zato razlikuje kršćane od drugih učenika i pristaša velikih ljudi, utoliko što su kršćani naposljetku upućeni na tu osobu, ne samo na njezino učenje već i na njezin život.

Isusovo učenje, Evanđelje, shvatit će se u pravom značenju tek ako se vidi u svjetlu Isusova života, umiranja i novog života. Isus je tako za kršćane više od učitelja: on je ‘in persona’ živo, mjerodavno utemeljenje svoje stvari. ‘Nasljedovati’ znači ‘ići za njim’, u znaku istog sljedbeništva i učeništva stupiti s njime u odnos, svoj život usmjeriti prema njemu. Nasljedovati znači prepustiti se njemu i njegovu putu te prema njegovim uputama ići svojim vlastitim putem – jer svatko ima svoj vlastiti put.

U svemu tome je bitan životni stav. Kršćanska vjera može ukazati na posve određeni, mjerodavni povijesni lik kao opravdanje i utemeljenje, živo utjelovljenje novog životnog stava, životnog puta, stila života. Za razliku od neosobne ideje, apstraktnog principa, konkretna osoba omogućava da se s njome stupi u neposredni egzistencijalni odnos. Nikakav princip, samo

živi lik može biti *privlačan*: 'verba docent, exempla trahunt', riječi poučavaju, primjeri privlače. Tek osoba čini neku ideju ili princip vidljivim: ona utjelovljuje tu ideju, taj princip, taj ideal. Tada čovjek ne samo da za to 'zna' već 'zorno' vidi kako je to oživljeno.

Kao konkretna povijesna osoba Isus pokazuje *ostvarivost* svoga učenja. Kršćanstvo nije samo imperativ: trebaš ići tim putem! Pretpostavlja se indikativ: on je išao tim putem, on svjedoči o mogućnosti realizacije. On omogućuje i jača povjerenje da je tim putem moguće ići. On uklanja sumnju u vlastitu snagu za dobro djelovanje. Pa ipak, kroz stoljeća rijetke su osobe doista živjele svoj život nadahnjujući se Isusom. To je razlog zašto milijuni ljudskih bića ispovijedaju da su kršćani ali nisu sretni niti duhovno zadovoljni. Većina su poklonici, a rijetki sljedbenici. Lako je upoznati Isusov nauk, ali je teško živjeti po njemu. Ali Isus nije došao na zemlju kao simbol nedostižnog cilja. Došao je kao živo, utjelovljeno nadahnuće kako je moguće doseći, ostvariti Boga i postati njegovom istinskom djecom. Ali tko želi duhovno rasti, mora *ostati učenikom*. Možemo li razumjeti Krista, ako nismo slični njemu? Biti učenik znači učiti od Učitelja. Biti kršćanin, dakle, znači osvijestiti da sam Kristov učenik. I upravo to osvješćivanje omogućuje tek istinsko učenje, tj. rast u Kristovu duhu. Svaki dan je stepenica u duhovnom i životnom hodočašću svakog pojedinca. Mi sami biramo hoćemo li se uspinjati ili zastajati, hoćemo li na svom životnom putu slijediti Put.

ŠESTA VAZMENA NEDJELJA
(lv 14, 15-21)

OSTVARITI SPOZNATO

Danas mass-mediji i reklamne poruke ulažu velike količine novca u vlastiti 'image', to jest vanjski izgled i dojam koji treba ostaviti na gledatelje. Zna se često čuti krilatica: 'Imidž je sve!' Kakav je 'image' nas kršćana? Kada bismo upitali one koji s nama žive ali ne idu u Crkvu - kakav dojam na vas ostavljaju kršćani - što bi odgovorili?

U prva vremena pogani su znali reći za kršćane: 'Gledajte, kako se ljube!' Bi li naši suvremenici mogli reći za nas: Kršćani? Pa to su pouzdani i hrabri ljudi! Kršćani? Oni imaju srca za druge. Uvijek su spremni pomoći. Kršćani? Oni uvijek govore istinu, pravedni su, imaju suosjećanja, itd.

Ako današnji kršćani često ostavljaju poražavajući dojam na druge, onda je to zacijelo zbog toga što je njihovo životno svjedočanstvo slabo i beskrvno. Kršćani hladna srca - koga mogu privući? Oni nemaju nikakve privlačne snage! Stoga treba ozbiljno uzeti Isusove riječi iz današnjeg evanđelja: «Ako me ljubite, zapovijedi ćete moje čuvati.... Tko ima moje zapovijedi i čuva ih, taj me ljubi...». Grčka riječ 'terein' znači: čuvati, paziti na, držati, opažati. Prema tome, Isusa ljubiti znači čuvati njegove zapovijedi ili njegove riječi.

Stoga je razumljivo zašto je S. Kierkegaarda u njegovo vrijeme toliko mučilo pitanje usvajanja, odnosno posvojenja svetog teksta. Koji smo evanđeoski tekst upili i usvojili? U kojoj mjeri pročitano usvajam? Na koji način pretvaram sveto učenje u djelo i ostvarujem spoznato u vlastitom životu tako da *ispravno* djelujem? To nisu tek sporedna pitanja, jer - uvjerava nas danski filozof - "čovjek ne razumije više od onog što njegov život izražava".

Dakako, "čuvati Isusove zapovijedi" nije djelovanje prema unaprijed zadanim vanjskim smjernicama i receptima. To je pokušaj, Isusove upute i zahtjevi, njegov primjer posvojiti unutar osobne životne stvarnosti. Stoga, slijediti Krista jest iskreni pokušaj *poistovjećivanja* s predloženim vrijednostima i dubokim motivima koje je on utjelovio u svom životu. U protivnom, imamo posla s fenomenom 'pasivne vjere'. Takva vjera ostavlja čovjeka da bude onakav kakav upravo jest: svadljiv, zavidan, nemilosrdan, itd. On ne prepoznaje ono što ga u njegovu mišljenju i ponašanju odvaja od Boga i bližnjih. To su tobožnji kršćani ('buržusko kršćanstvo'): kršćani slova i krsnog lista, neprosvijetljeni ljudi koji običaje i rituale smatraju pokazivanjem vjernosti Kristu.

Teoretska vjera, koliko god bila besprijekorno ortodokсна, postaje zapravo "mrtva", pasivna vjera, ako nema djela - kao što nas upozorava u dobro poznatom odlomku Jakov 2, 17-19, tj. ako ne postane aktivna vjera. Kristovo Evanđelje stoga valja čitati s htijenjem da se ono u nama ispuni. Zato u 2 Kor 3, 3 čitamo: "Vi ste, očito, pismo Kristovo... napisano ne crnilom,

nego Duhom Boga živoga; ne na pločama kamenim, nego na pločama od mesa, u srcima.” Samo ostvareno, tj. proživljeno duhovno znanje donosi djelotvornu snagu. Ne koristi ništa govoriti o svjetlu, a ne biti svjetlom. Tko ostvaruje spoznato, taj donosi duhovne vrijednosti i duhovna djela u ovaj svijet. On je mislitelj srcem.

SEDMA VAZMENA NEDJELJA
(Iv 17, 1-11)

U KAKVOG BOGA VJERUJEMO?

Kakvoća slike o Bogu jedno je od središnjih pitanja kršćanskog navještaja i pastoralne teologije. Razna istraživanja, ali i neposredni kontakt s ljudima daje nam katkada neobičan utisak da njihovim duhovnim životom dominira nekajednostrana, kriva slika o Bogu. Nije moguće osjetiti Božju blizinu ako se ima *iskrivljenu* sliku Boga. Kako ispravljati iskrivljene slike o Bogu u našim i tuđim glavama?

Danas treba ponovno osvijestiti pomalo zaboravljenu činjenicu da je *bit* kršćanstva Isusova slika Boga. U evanđelju čitamo: ‘Objavio sam ime tvoje ljudima’ (r.6). A objaviti, očitovati, priopćiti ime znači otkriti drugom tajnu svoje osobe (usp. Izl 3, 14). Isus nam je pokazao *pravu narav* Oca. Odlučujući motiv odbacivanja Isusa od strane farizeja i pismoznanaca leži upravo u njegovom odlučnom odmaku od starozavjetnog Boga gnjeva i srdžbe, a u korist iskustva ‘Abba-Boga’. Isus nam pokazuje drukčijeg Boga, Boga koji je jednako dobar i svecu i grešniku, koji obojici dijeli darove svoje kiše, svoga sunca i svoje ljubavi.

Nažalost, većina ljudi nije mogla povjerovati u Boga kojeg je Isus naviještao. Zapravo, oni se nisu mogli odlijepiti od svojih slika o Bogu. Isusovi suvremenici nisu bili ateisti, nego krivovjerci i malovjerci unutar zajedničke vjere. Kod Isusa nailazimo na novo poimanje *idolopoklonstva* koje nije samo apsolutiziranje nečeg relativnog (novac, vlast, bogatstvo), nego iskrivljenje vjere. Isus je tražio kako se čovjek Bogu treba klanjati u Duhu i istini, kako ga treba voljeti bez maske, iznutra, cijelim svojim bićem.

U kakvog Boga vjerujemo? - pitanje je koje se ne može izbjeći. Jer, ateizam je također posljedica pogrešnih imena danih Bogu, deformacije Očevog lica. Ljudske ideje o Bogu oblikuju religioznu svijest milijuna vjernika. Ljudi robuju 'svom Bogu'. Evo nekih najčešćih iskrivljenih 'slika':

- Bog kao *daleki Zakonodavac* čijoj se moći moraš pokoriti. Čovjek doduše održava Božje zapovijedi, ali to čini iz straha. To je pokornost, ali ne i ljubav. To je stav sluge (nadničara) prema gospodaru, a ne sina prema svome Ocu. Otac je, međutim, 'sit slugu', sit povrijeđenosti 'starijih sinova'. Traži djetinje pouzdanje: "Dijete moje, sve moje - tvoje je..." (usp. Lk 15, 31).

Sjene takve 'zakonske religije' ostavljaju srce hladnim. I tako se može dogoditi da sve u životu ljubimo ljubavlju koja je mnogo toplija od onog blijedog i hladnog osjećaja kojeg čuvamo za Bogu. Ljubav prema Bogu zagušena je 'propisima'. Boga se doživljava 'autoritativno', kao neku vrstu 'duha mučitelja'. Danas je u mnogim vjerničkim srcima prisutno pitanje: Je li Bog doista sve to od nas traži? A Isus je govorio o 'ljudskim predajama' koje se predstavljaju kao da su Božja volja dok su u stvarnosti pokrivalo ljudima gladnima moći. To su zakoni koji nisu od Boga stavljeni u naša srca. Koliko se, recimo, zla počinjenog kroz povijest 'u ime Boga' moglo izbjeći da su ljudi shvatili kako neposlušnost može biti *svetija* od poslušnosti!? Jer, Bog koji bi tražio nešto nehumano nije Isusov Bog.

- Bog kao *životno osiguranje*, kao jamstvo da će naš život proteći 'bez potresa': siguran, miran i bezbolan. Ovdje je Bog 'snižen' na razinu naših želja i očekivanja. Isus poučava da je potrebno nadići 'ljudske predodžbe' kako bismo mogli ljubiti Boga ispravnim duhom. Božja ljubav uzima u obzir razliku između čežnje i želje čovjekova srca i plana razvoja koji samo Bog zna. Mi vidimo samo dio našeg životnog puta, a Bog vidi cijeli put. Zato u korijenu biblijske vjere stoji Bog obećanja. Vjera živi od darovanog obećanja koje uvijek nadilazi naše poimanje i konkretni svakidašnji hod. To je ponekad jako bolno, ali tek ta bol oslobađa za istinski susret. Ako čovjek ne bi znao dati Bogu prostor i slobodu da On može i drugačije učiniti, tada bi se u molitvi susretao sam sa sobom a nikada sa živim Bogom.

- Bog kao *unutarnji Sudac*. Kakvu predodžbu o Bogu imamo, često se prepozna po tome kako *tumačimo* vlastita životna iskustva. Ako netko tumači bolna životna iskustva kao neku

vrstu kazne za 'grijehe prošlosti' ili pak stalno 'očekuje' takvu kaznu, ne može osjetiti Božju pomoć i blizinu. Slika Boga kao unutaršnjeg suca često poprima oblik *krute savjesti* koja sebe i druge izjeda, kažnjava, prezire i podcjenjuje. Nerijetko, slika Boga koji kažnjava jest odraz *nesposobnosti* da se ljubi. Umjesto iskrene ljubavi srca, čovjek zarobljen strahom od Boga ima potrebu da se protiv Njega osigura obredima i praznovjerjem. Stoga valja uvijek znati razlikovati između zdravog osjećaja grešnosti i kajanja, te lažnoga, sputavajućega tereta krivnje koji tjera čovjeka da sebe 'habitualno' vidi kao jadno, nevrijedno i bespomoćno biće. Stoga odnos prema Bogu treba biti izvor samopoštovanja i ohrabrenja, a ne ponižavanja, okrivljivanja, demoniziranja.

Budućnost kršćanske vjere uvelike će ovisiti o tome u kojoj će mjeri uspjeti povući jasnu crtu razgraničenja od svih iskrivljenih slika Boga koje su nastale tijekom dvije tisuće godina kršćanske prakse. Ako se jasno i nedvosmisleno ne pokaže i ne navijesti Isusova slika Boga kao osnovno mjerilo razlikovanja, kršćanstvo će i dalje ostati moralizirajuća a ne mistična i mistagoška religija (E. Biser). Bog zaslužuje da Ga tražimo. Ne Bog ljudskih slika o Njemu: taj je samo obmana i čovjekova propast, nego pravi Bog – onaj čija je slava sretan čovjek.

PEDESETNICA - DUHOVI
(Iv 20, 19-23)

JEZIK SRCA

U povijesti čovječanstva nikada kao danas nije toliko velik broj ljudi međusobno komunicirao. Divovska medijska mreža obuhvaća čitavu zemaljsku kuglu. Osobito pristup Internetu u novije vrijeme omogućuje pojedincu stalni dijalog sa svijetom preko ekrana. Svatko može razgovarati sa svakim o svemu i svačemu. Komunikacija je totalna - pa ipak, je li time poraslo i razumijevanje među ljudima? Hoće li doći vrijeme kada će cijelo čovječanstvo govoriti jednim jezikom? Izvanjski promatrano, moglo bi se doći do takvog zaključka. Stručnjaci potvrđuju kako se na našem planetu govori sve manje jezika. Od sadašnjih,

otprilike šest tisuća jezika širom svijeta, prema procjenama eksperata, u sljedećih sto godina izumrijet će ih gotovo devedeset posto.

Izvanjska komunikacija i sporazumijevanje postaje sve lakše, ali je li time raste i unutarnje zbližavanje, slaganje i razumijevanje među ljudima? U Bibliji nailazimo na priču o gradnji babilonske kule (usp. Post 11). Tu čitamo: 'Zbilja su jedan narod, s jednim jezikom za sve!' Babilonska kula postala je simbolom za sva buduća pokoljenja: ono što čovjek želi izgraditi jedino svojom snagom, osuđeno je na propast.

Na Duhove se ovaj razvoj preokreće. Događaj Duhova nadilazi jezičnu zbrku Babilona. Otuda su Duhovi nečuven događaj. Prvi učenici ne govore vlastitim jezikom, nego 'počeše govoriti drugim jezicima, kako ih je Duh već nadahnjivao' (Dj 2, 5). Nema podjela i ograničavanja, već prekoračenje granica i komunikacijskih prepreka. «Kako to da ih čujemo na svom materinskom jeziku?» (Dj 2, 8), pitaju začuđeni očevidci. Jezik Duhova povezuje, ali tako što priznaje i ne prekriva različitost naroda – «Parti, Međani, Elamljani, žitelji Mezopotamije, Judeje i Kapodocije, Ponta i Azije, Frigije i Pamfilije, Egipta i krajeva libijskih oko Cirene, pridošlice Rimljani, Židovi i sljedbenici, Krećani i Arapi – svi ih mi čujemo gdje našim jezicima razglašuju veličanstvena djela Božja...» (2, 9-10).

Dok je Petar propovijedao, Duh Sveti je obuzeo sve prisutne. I Petar pokušava objasniti tu sposobnost govora različitim jezicima i shvaća je kao ispunjenje obećanja u knjizi proroka Joela: «Izlit ću Duha svoga na svako tijelo i proricat će vaši sinovi i kćeri, vaši će mladići gledati viđenja, a starci vaši sne sanjati. Čak ću i na sluge i sluškinje svoje izliti Duha svojega u dane one...».

U čemu je tajna "Duhovskog čuda"? Ljudi su Glas Istine razabrali u svojim srcima - svaki na svom materinskom jeziku. Oni su riječi razumjeli u nutrini. Oni koji su čuli riječ Božju kroz ljudska usta, osjećali su je u svojim srcima kao da je izgovorena na njihovom materinjem jeziku. Prema tome, jedino jezik srca ('Mali Princ' reče: 'samo se srcem dobro vidi') može nas očuvati od toga da jezik bude stalni izvor nesporazuma među ljudima. Nije dakle odlučujuće ono što kažemo, nego ono što mi pri tom mislimo i osjećamo, ono čime ispunjamo izrečeno. Što je više naš pogled na život i naše osjećanje egocentričan,

to ćemo manje biti u stanju istinski razumjeti druge. Jer, tada više ili manje vidimo i čujemo kroz naše vlastite naočale i tek prividno komuniciramo s našim sugovornikom. Tako se može dogoditi da oboje sugovornika mogu koristiti iste riječi, ali svaki tu podrazumijeva nešto drugo. To je slijepa ulica komunikacije.

Moguće je u modernoj komunikacijskoj tehnici prepoznati čežnju čovječanstva da se pronađe izlaz iz slijepe ulice međusobnog nerazumijevanja i nesporeda. Međutim, to nije moguće jedino izvanjskim komunikacijskim tehnikama. Potrebno je postati duhovan, otvoriti se Kristovom Duhu koji nam jedini može pomoći skinuti naočale svoga ega kroz koje smo navikli promatrati i prosuđivati sve oko sebe. Tada nam Kristov Duh pomaže uvidjeti vlastiti udio u nekoj svađi i sukobu, tako da nećemo nasjesti na prividno logične argumente našeg ega koji bi htio svaliti svu krivnju i odgovornost na druge. U nama polako raste jasnoća pogleda, dobrohotnost i razumijevanje, Kristov Duh nas sve više nadahnjuje da u bližnjima vidimo ono pozitivno, dobro, ono što nas povezuje.

Katolička predaja shvaća događaj Duhova kao trenutak rađanja Crkve. S Duhovima počinje vrijeme nadahnuća (inspiracije) i uvijek novog utjelovljenja i rađanja Riječi u našem životu. Kako bi naše 'duhovsko svjedočanstvo' bilo snažno i vjerodostojno, dobro se prisjetiti riječi sv. Ante Padovanskog: "Različitim jezicima govori tko je pun Duha Svetoga. Različiti jezici jesu svjedočanstvo što ih dajemo za Krista: poniznost, siromaštvo, strpljivost, poslušnost... Kada drugi vide u nama kreposti, onda mi zaista propovijedamo. Naš govor prodire u srce kada govore djela! Puni smo riječi, a prazni djelima...".